

**Тварини та рослини
Червоної книги
України**

*За тривалий час існування нашої
планети зникло назавжди
багато живих істот, проте в
наші дні це небезпечне явище
прискорилося*

Вважають, що вид перебуває у небезпеці, коли загальна кількість особин менша ніж тисяча або народжується менше особин, ніж помирає. За підрахунками вчених, щодня на нашій планеті вмирає один вид рослин чи тварин.

Охорона природи. Червона книга України.

Розуміння необхідності ретельного обліку рідкісних і зникаючих видів організмів, зокрема рослин, зумовило створення Міжнародним союзом охорони природи й природних ресурсів Міжнародної Червоної книги, окремі випуски якої почали видавати з 1966 року. Види, занесені до Міжнародної Червоної книги, мають охороняти на терені всіх країн, де вони поширені.

Види, які потребують охорони в межах певної країни, занесені до національних Червоних книг окремих держав. Крім видів, занесених до Міжнародної Червоної книги, туди включені й ті, що є рідкісними або зникаючими на території певної країни. В Україні перше видання Червоної книги здійснене 1980 року. Випуск другого видання Червоної книги України, присвячений рідкісним та зникаючим видам тварин, видано 1994 року, а рослинам і грибам - 1996 року.

Червона книга України - основний документ, в якому узагальнено матеріали про сучасний стан рідкісних і таких, що знаходяться під загрозою зникнення, видів тварин і рослин, на підставі якого розробляються наукові і практичні заходи, спрямовані на їх охорону, відтворення і раціональне використання.

Для кожного виду тварин і рослин наведено малюнок і карту-схему поширення, а також відомості про чисельність, розмноження, вжиті заходи охорони та ін. Книга служить довідковим матеріалом для державних, наукових і громадських установ та організацій.

Чому Червона?

У книзі сторінки різного кольору:

- **Червоні листки** – зникаючі чи під загрозою зникнення.
- **Жовті листки** – рідкісні види.
- Білі листки – які зустрічаються дуже рідко, їх завжди було мало на Землі.
- Сірі листки – рідко зустрічаються і мало вивчені.
- **Зелені листки** – їх, на жаль, ще мало відновлено людиною.

**Залежно від стану та ступеня загрози
зникнення видів тваринного і рослинного світу,
що заносяться до Червоної книги України, вони
поділяються на такі категорії:**

**зниклі (0),
зникаючі (I),
вразливі (II),
рідкісні (III),
невизначені (IV),
недостатньо відомі (V),
відновлені (VI).**

Бражник Мертва голова

- Досить великий метелик з розмахом крил 11 – 13 см, літає в травні – червні, а потім у вересні – жовтні. Передні крила чорнувато – бурі, вони накривають чорно – жовті задні крила. На темній пухнастій спинці добре помітний вохристо жовтий малюнок, який нагадує Мертву голову. Метелик вміє кричати. Звук низький, пронизливий.

Махаон

Павиноочка велика

Несподіванкою для пересічних рибалок має стати те, що до нової Червоної книги потрапив **золотий карась**, він же карась звичайний. Раніше звична для український водоймищ риба стала рідкісною. Не плутати з іншим видом карасів – срібним. Тепер доведеться навчитися їх розрізняти, щоб не порушити закону. Золотий карась від свого срібного родича відрізняється не лише характерним, співзвучним із назвою, забарвленням луски, а й формою голови: у золотого вона має заокруглений вигляд збоку, в срібного – гоструватий. Золотий карась зникає внаслідок активного вилову і хімікатів у водоймах.

ОРЛАН - БІЛОХВІСТ

- Хижий птах ряду Соколоподібні. Зустріти орлана-білохвоста можна в лісах з високими деревами поблизу великих водойм, заплавлених лісах. У степових і гірських районах – на узбережжях водойм з високими деревами або скелями, зручними для гніздування.

Пелікан рожевий

Гніздиться у румунській частині дельти Дунаю поряд з Україною, у Чорноморському заповіднику та на Лебединих о-вах у Криму. Є досить звичайним в усіх великих угіддях Азово-Чорноморського узбережжя.

Саламандра плямиста

Тритон альпійський

Ящірка зелена

Вухань звичайний

Норка європейська

Кіт лісовий

ВИДРА РІЧКОВА

РОПУХА ОЧЕРЕТЯНА

@ Pysanets Yevgen

Рись

ЇЖАК ВУХАТИЙ

Пугач

ЖУРАВЕЛЬ СІРИЙ

Дрохва

- Найбільший птах серед птахів України. Середня маса 18 – 21 кг. У забарвленні переважає рудий і білий кольори іноді – чорний. Міцний товстий дзьоб дрохви прислужує їй для пошуку їжі, обороні від хижаків.

Гадюка степова

- Цей плазун – отруйний. На людину, правда, гадюка ніколи не нападає сама. Довжина тіла 35 – 45 см. У степової гадюки трикутна голова ширша від тулуба, краї морди загострені. На голові від очей до куточків рота – темна смуга, хвіст короткий. Забарвлення залежить від місцевості. Полюють на жаб, гризунів, пташенят, ящірок.

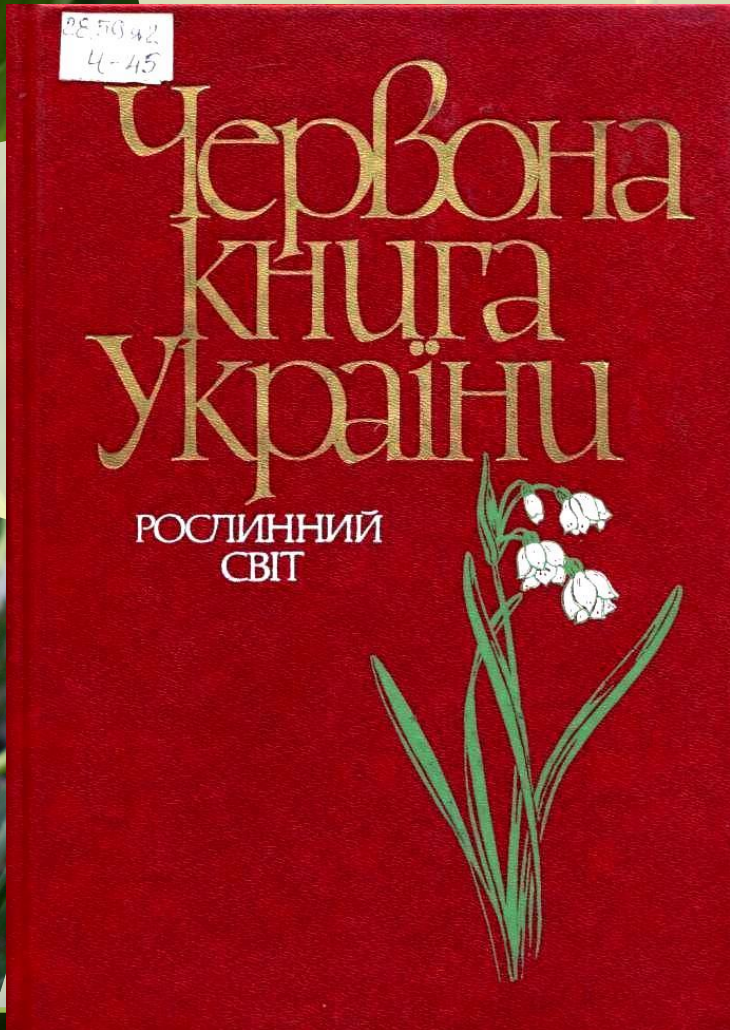

Також до нової редакції Червоної книги потрапила **лисиця-корсак**.

Цих лисиць, як і звичайних рудих, українці цілеспрямовано відстрілювали.

По-перше, тому що всі лисиці вважаються шкідниками для сільського господарства. По-друге, через гарне хутро.

КОВИЛА

Багаторічна
рослина.
Стебло
заввишки 40 –
80 см. Ростає
на схилах
річкових
долин, балок,
узбережжя
лиманів.
Цвіте у травні
– червні.

БІЛОТКА АЛЬПІЙСЬКА АБО ЕДЕЛЬВЕЙС

Трапляється дуже рідко в Українських Карпатах, зокрема на вершинах гір Близниці, Ненєски, у найбільш важкодоступних місцях, на стрімких скелях, але і там зазнає винищення.

Рябчик малий

Багаторічна рослина родини Лілійних. Вид занесений до Червоної книги України у статусі «Вразливий».

Декоративна культура.

Рослина потерпає від збирання квітів для букетів, викопування цибулин, розорювання і осушування луків, витоптування худобою.

Лілія лісова

Модрина польська

Нарцис вузьколистий

Півонія кримська

Росичка

Багаторічна трав'яниста
комахоїдна рослина
заввишки 3-12 см.

Тис ягідний

Хвойне вічнозелене
дерево
або великий чагарник
(10-20 м заввишки)
родини Тисових.

Зозулині черевички

- Зозулині черевички справжні — одна з найкрасивіших орхідей флори України. В Україні трапляється на більшій частині території, крім степової зони.
- Цей вид має дуже красиві квіти, а тому сильно страждає від знищення людьми і є рідкісним на більшій частині ареалу, в тому числі, по всій Україні. Зацвітає ця чарівна орхідея лише на 16-17-й рік і як буває прикро, коли її квітку зриває байдужа рука.

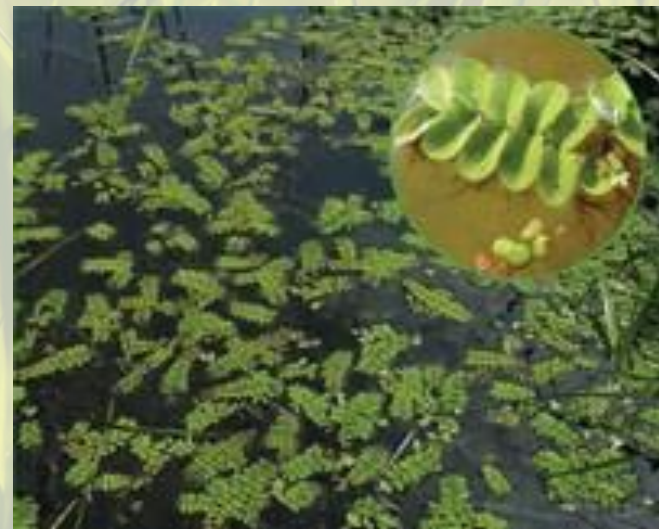
Підсніжник

- Підсніжник білосніжний – в Україні поширений переважно на Правобережжі, трапляється в Карпатах та Прикарпатті, на півдні Полісся, в Лісостепу. На Лівобережжі проходить східна межа поширення цього виду. Зростає в листяних лісах, на галявинах та чагарниках.
- Основними причинами зменшення чисельності виду є масове зривання на букети, викопування цибулин.

Сальвінія плаваюча

- Сальвінія плаваюча. Ця водна папороть поширена по всій Україні. Вид названо на честь італійського ботаніка XVII-XVIII століть А. Сальвіні.
- Знахідки древніх викопних решток виду свідчать про давнє походження виду і дають підстави вважати сальвінію реліктом. Чисельність рослини в наш час зменшується через забруднення водойм.

Шафран Гейфелів

- Шафран Гейфелів
- В Українських Карпатах, Закарпатті, Передкарпатті, Поділлі. Зростає у вологих листяних лісах, лісових галявинах, луках, полонинах. Трапляється суцільними заростями у вигляді великих і малих островів, місцями невеликими групами.
- Основними причинами зміни чисельності є зривання на букети, викопування бульбоцибулин, у зоні полонин - поїданням дикими свиньми.

Плавун колючий

- Плаун колючий — багаторічна, тіньовитривала, трав'яниста, вічнозелена рослина.
- Росте в хвойних, рідше мішаних лісах. Поширена на Поліссі, в Карпатах, зрідка в лісостепу. Рослина лікарська. Потребує особливої охорони.

Водяний горіх плаваючий

- Він трапляється по всій території України. Водяний горіх плаваючий зростає в тихих заводях, старицях, озерах. Оптимальними для нього є глибини метр-півтора, але може рости і на глибині до 4-х м. Водяний горіх здатний формувати цілі зарості.

Проліска дволиста

Проліска дволиста. Досить звичайний ранньовесняний вид. Але в окремих районах трапляється рідше від підсніжника.

Заповідники, заказники, національні парки

Питання охорони довкілля і раціонального використання природних ресурсів регулюються положеннями «Закону України про охорону навколишнього природного середовища» та «Закону про тваринний світ».

В Україні створені природоохоронні території: заповідники, національні природні парки, заказники, ландшафтні парки тощо. На сьогодні в Україні налічують більше 25 заповідників — установ загальнодержавного значення, створених з метою збереження у природному стані типових для цієї місцевості або унікальних угруповань. У них заборонені будь-які види господарської діяльності. Міжнародне значення мають біосферні заповідники: Асканія-Нова, Карпатський, Чорноморський, «Дунайські плавні».

Національні парки — природоохоронні установи, призначені зберігати природні, історико-культурні комплекси. На їхній території може здійснюватись з дотриманням заповідного режиму організований туризм та інші форми відпочинку. В Україні є і природні національні парки, найголовніші з яких Карпатський, Шацький, Азово-Сиваський, Вижницький, «Синевир», «Подільські Товтри», «Святі гори».

У кожній області існують заказники — природні території, створені з метою збереження і відтворення природних комплексів або окремих організмів. На їхній території з дотриманням вимог охорони довкілля може здійснюватись обмежена господарська діяльність.